

ULTIMA ESPERANZA BOOKS

Tryggve Lundgren

I
Garibaldi's
tjänst

Till läsaren

Du som står i begrepp att läsa denna bok kommer att möta några fiktiva personer som på olika sätt är inblandade i de händelser som ledde till Italiens enande mellan åren 1860 och 1870. De är av skilda nationaliteter, men även om de har olika skäl att delta i händelseförloppet, tycks de alla drivna av någon sorts idealitet som går utöver det vanliga. Det är för övrigt inte första gången deras öden korsas. De flesta av dem har träffats och samarbetat sju år tidigare kring ett försök att med ballonger inta Konstantinopel från luften och förmå befolkningen där att återgå till kristenheten som gick förlorad i och med ottomanernas erövring fyra hundra år tidigare. Allt detta finns beskrivet i romanen **Operation Zodiak**, ett europeiskt epos framställt av Per Fole (Ultima Esperanza 2014).

I denna roman, **I Garibaldi's tjänst**, uppträder eller omnämns liksom i **Operation Zodiak** också ett antal historiska personer som agerar på ett mer eller mindre trovärdigt sätt.

INNEHÅLL

1. Vårmorgon i London år 1860
2. En footmans plikter
3. Att leva under hot
4. Ur James Cox dagbok 1
5. Vännerna ansluter sig
6. Ignatius i Rom
7. Ur Basil Stilton-Granges resejournal
8. Paris på en dag
9. Sara
10. Necip Hicran
11. Genua
12. Garibaldi
13. Fångenskap
14. När nöden är som störst
15. Hjälpen kommer
16. Högt spel i Montefiori
17. Flykten
18. Från Marsala till Palermo
19. Ur Sir Basils resejournal
20. Don Emilio tvekar
21. Hämnden
22. Men vad är nu detta?
23. Sånt som händer
24. Mobilisering
25. Messina
26. Brev från Gundebert von Bismarck till morbror Otto
den 8 november 1860
27. Brev från Sara till Mary Lukas den 9 november 1860
28. Till Caprera
29. Brev från Sir Basil till systemen Mary

30. Livet på Caprera
  31. Samtal på Caprera
  32. Brev från Mary till Sara
  33. Ur James Cox dagbok 2
  34. Samtal på högsta nivå
  35. Parlamentet i Turin
  36. Avsked i Turin
  37. Hemma igen
  38. Aspromontes
  39. Garibaldi i London
  40. Livet på Mereworth Hall
  41. Några brev och en dagboksanteckning
  42. Filosofen filosoferar
  43. Samling inför kriget
  44. Obedisco
  45. Gundebert vid fronten
  46. James drömmer
  47. Vård
  48. Angeläget ärende
  49. Brev från Ignatius till fader Bernhard
  50. Svar från fader Bernhard till Ignatius
  51. Canossa
  52. Notiser
  53. Brev från Gundebert till Sir Basil
  54. Borta bra men hemma bäst
  55. Exklusiv intervju
  56. Juni år 1870
- Karta

Några viktiga årtal och händelser under Italiens enande

Efterord

ETT PERSONGALLERI

Basil Stilton-Grange, oberoende brittisk gentleman kring de femtio.

James Cox, footman och allt i allo.

Gundebert von Bismarck, yngre släkting till Otto med samma namn.

Hugue de Bigarre, pensionerad extralärare i matematik och logik.

Broder Ignatius Seppi, italiensk f.d. jesuit, numera lärare på Sicilien och gift med engelska **Sara Seppi**, född Steele. Tillsammans har de sonen **Giuseppe**.

Necip Hicran, brittisk väninna till Sara Seppi, av turkisk börd.

Don Emilio, herre till det sicilianska latifundiet Montefiori.

Francesca, aldrig mor till don Emilio.

Mrs Mary Lukas, yngre syster till Basil Stilton-Grange och väninna till Sara Seppi.

Jean-Pierre Moreau, fransk journalist.

Ett antal mer eller mindre betydande personer.

HISTORISKA PERSONER

Giuseppe Garibaldi (1807-1882).

Fader Giovanni Pantaleo (1831-1879), franciskanermunk som anslöt sig till Garibaldi 1860 och fick ledande uppgifter som fältpräst.

Henri Dunant (1825-1910), schweizisk affärsman och filantrop. Skapare av Röda Korset.

Pio Nono (Pius IX) (1792-1878), påve från 1846.

Napoleon III (1808-1873), fransk president 1848-1852 och fransk kejsare 1852-1870.

Viktor Emanuel II (1820-1878), kung av Sardinien/Piemonte 1849-1861 och kung av Italien 1861-1878.

Camillo Cavour (1810-1861), italiensk statsman och arkitekten bakom Italiens enande.

Otto von Bismarck (1815-1898), tysk järnkansler.

1. Vårmorgon i London år 1860

En blyg aprilsol tittade in genom det öppna fönstret i matsalen och hälsade Sir Basil Stilton-Grange välkommen till frukostbordet. Det var tidig förmiddag och gatulivet ute på The Strand hade ännu inte nått sin fulla intensitet och ljudnivå. Sir Basil slog sig ner vid bordet som Maggie, hans trogna härskarinna i köket, som vanligt dukat med tekanna, scrambled eggs, små korvar och trekantiga rostade brödskivor på vilka Sir Basil så småningom skulle breda svartvinbärssylt.

Gårdagen och även kvällen hade varit ovanligt krävande, eftersom hans klubb The Old Boys haft mästerskapstävlingar i ädla sporter som till exempel att ta sig igenom en hinderbana med ett rått ägg på en sked, luftgevärsskytte och en nyhet, ett racketspel med fjäderboll som kallades badminton efter det lilla slottet Badminton House. Ett tunt häfte med spelregler hade nyligen publicerats av klubbmedlemmen Sir Isaac Spratt. Det var ett spel som krävde sin man och Sir Basil kände sig smärtsamt medveten om att ganska lång tid hade gått sen de glada ungdomsåren på Etons gröna ängar. Den kroppsliga stelheten hade visserligen lindrats med starka dryckers intagande i samband med efterföljande middag och supé. Nu var det emellertid morgon och smärtan i rygg, lår, armar och nacke hade adderats med en lätt huvudvärk. Sir Basil behövde dock inte lida länge; när nöden är som störst kan hjälpen vara som närmast. Ty vem syntes ej ila till sin herres bistånd om inte den flinke domestiken James som plötsligt uppenbarade sig medförande ett litet glas med hemlighetsfullt men synnerligen verksamt innehåll.

Medan sålunda Sir Basil övergick till sin tedrickning överräckte James dagens nystrukna exemplar av lordens husorgan *The Times*. Den sobra tidningen *The Times* var inte känd för att använda bild-

material; det ansågs alltför plebejiskt, men idag hade man gjort ett undantag och nu pryddes första sidan av ett porträtt av en bistert sammanbiten Giuseppe Garibaldi. Runtom i Europa hade det uppstått en formlig kult av den italienske frihetsledaren och äventyraryren och Sir Basil var bara en av de många som beundrade hjälten som ingripit på de svagares sida i så många konflikter i Sydamerika och i Italien vars frihetskamp han symboliserade som ingen annan.

Tio år tidigare hade Garibaldi lett en revolutionsarmé som intagit Rom, men franska styrkor hade hindrat honom från att införliva Kyrkostaten i ett italienskt välde under furstehuset Sardinien/Piemonte. Efter en lång tid i landsflykt var han nu tillbaka i Italien. Genom den brittiska telegrafstationen på Malta visste *Times* att berätta att Garibaldi infunnit sig i Genua för samtal med inflytelserika revolutionärer som planerade något stort och spektakulärt. Det ryktades också att den nye kungen av Sardinien/Piemonte, Viktor Emanuel II, mot sin ledande minister Cavours önskan var beredd att söka kontakt med Garibaldi för att denne skulle leda ett uppror på Sicilien mot kungen av Neapel (De båda Sicilierna). Tidningen kunde också meddela att ljuset kring Garibaldi var så stort att många utlänningar, skaror av unga män, studenter, officerare, advokater, köpmän, journalister och andra som hört ryktas om det förestående taget till Sicilien, anmält sig som frivilliga att delta i företaget.

Basil Stilton-Grange var eld och lågor. Om det eländiga tillståndet på Sicilien visste man en hel del i England och Sir Basil mindes ännu den engelske statsmannen William Gladstones upprörda beskrivning av förhållandena där som han upplevde dem under en resa år 1851. Att befria Sicilien från den eländiga bourbonska regimen var ett värdigt uppdrag för en brittisk gentleman och det tillsammans med Garibaldi, sanningens, rättens och de svagares beskyddare i ledningen. Sir Basils tanke svindlade och han tittade drömmande och frånvarande på sin footman och allt i allo James som nyss måste ha kommit in i rummet.

Sir Basil ryckte till i sina vakendrömmar och varseblev James som allt tydligare materialiserade sig vid hans sida. Han bar ett vitt kuvert i ena handen.

– Aha James, jag tycker mig se att vi har fått post, utbrast Sir Basil och sprättade upp brevet med den lilla brevkniven som James skyndsamt överräckt honom.

– Jag tror minsann att det är min kära syster Mary på Mereworth Hall som behagat höra av sig.

Vad kan hon tänkas ha på hjärtat, måntro? Och han läste:

Käre Basil!

Det har som vanligt gått alltför lång tid sen vi hörde ifrån varandra. Med oss här på Mereworth Hall är allt bra. William har som alltid fullt upp på amiralitetet eller så är han ute och inspekterar någon flottmanöver och barnen växer med oroväckande hastighet. Tänk att Philip redan skall fylla sju år! Han är nästan stora karln och beundrar sin pappa över allt annat. Han leker att han är amiral och ger order till lillebror Reggie som är måttligt road av sin brors fasoner och bjäbbar emot så mycket hans lilla röst förmår. Ibland blir storebror alltför hårdhänt och då får jag ta honom i upptuktelse och trösta Reggie. Men allt det här är du nog inte så intresserad av. Anledningen till att jag skriver till dig är att jag nyligen fick ett brev från vår gemensamma väninna Sara Steele-Seppi. Som du säkert minns gifte hon sig med sin avhoppade jesuitpräst Ignatius och bosatte sig på Sicilien. Inte i hans lilla hemstad Cefalù utan i närheten av Palermo och de fick nästan genast ett barn, en liten pojke som heter Giuseppe efter faderns stora förebild Garibaldi. Pojken har hunnit bli sex år gammal och är nästan jämnårig med min Philip. Han lär ha lockigt, rödbrunt hår precis som sin engelska mamma men svarta ögon som sin far och vara väldigt söt och trevlig när han är på rätt humör och alldeles omöjlig när han inte är det.

Ignatius hade en dröm om att komma hem till Sicilien och där vara lärare och undervisa fattiga barn och det har han sysslat med alltsedan återkomsten. De bor i närheten av en normandisk katedral, Monreale, och där ligger också den

lilla fattigskolan där Ignatius verkar, men han har inte haft det lätt. Som avhoppad jesuitpater har han motarbetats av kyrkan som har stort inflytande överallt och dessutom finns många mäktiga familjer och jordägare som avvisar alla försök till förändringar av samhället. De är helt motståndare till att fattiga barn skall lära sig läsa och tänka självständigt och nu får Ignatius och Sara anonyma hotelsebrev om vad som skall hända om inte Ignatius slutar med sina ”moderna påfund” och istället lär barnen rätt saker, det vill säga näst intill ingenting förutom att lyda kyrka och överhet. Av Saras senaste brev att döma verkar hotelserna bara bli värre och värre och nu är det inte bara Ignatius som hotas utan även Sara själv och värst av allt även lille Giuseppe. Egentligen vill nog Sara att familjen skall lämna Sicilien och pröva lyckan någon annanstans, men du minns kanske hur Ignatius är: envis, modig och inte särskilt diplomatisk. Basil, jag känner så stark oro för hur det här skall sluta. Jag vet inte vad jag skall göra för att hjälpa Sara. Det känns fruktansvärt att bara sitta här på Mereworth Hall utan att kunna ingripa. Käre bror, har du någon idé om vad som kan göras? Jag har en stark känsla av att det brådskar.

Din syster Mary

Basil Stilton-Grange läste igenom brevet från Mary. Därpå tittade han upp på James som av någon anledning mot sin vana dröjt sig kvar vid sin herres frukostbord, varpå han ånyo läste systemens brev långsammare och med koncentrerad uppmärksamhet.

– James, sa han slutligen. Ett folk kämpar för sin frihet, en hjälte behöver medhjälpare och en brittisk kvinna och hennes familj svävar i livsfara. Endast en väg är möjlig – modig handling till varje pris! Vi avreser med det snaraste till Paris för vidare färd mot Sicilien. James, jag överlåter det praktiska till er.

– Very well, Sir! Ett utmärkt tåg avgår från Victoria Station i riktning mot Calais redan i morgon bitti. Vad det övriga beträffar skall allt ordnas med det snaraste, Sir.

2. En footmans plikter

Det kan nog lugnt sägas att uppdraget att organisera en brittisk gentlemans, som Sir Stilton-Granges, tillvaro kunde ha sina sidor. Det krävde helt klart sin man. Lika lugnt kan nog sägas att just den mannen var James Cox. Detta faktum stod alltsedan starten på deras bekantskap drygt tjugo år tidigare klart för såväl herre som tjänare. I det pressade läge som en nästan omedelbar resa innebar, ålåg det följaktligen James att få i ordning en lämplig packning, beställa resehandlingar efter Sir Basils anvisningar kring resvägen samt att författa tre meddelanden till olika adressater. Så skedde också.

Meddelande (telegram) till Mary Lukas, Mereworth Hall, Kent

Meddelar härmed att Sir Basil lämnar London i morgon (24 april 1860) per järnväg för vidare resa till Paris, Marseille, Genua och Sicilien. Återkommer efterhand.

James Cox, footman

Meddelande till Hugue de Bigarre, 4 Rue des Écoliers, Vienne, France

Cher Monsieur! Vi behöver åter träffas. Viktiga saker måste avhandlas. Möt vid Gare Saint-Lazare 16.05 tisdag 25 april. Packa om möjligt för längre bortovaro.

På uppdrag av Sir Basil Stilton-Grange genom

James Cox, footman

**Meddelande till Herr Kanzleipräsident Gundebert von
Bismarck, Auswärtiges Amt, Berlin**

Lieber Freund! Vill meddela att jag avreser till Sicilien för att på plats följa händelseutvecklingen där. Sara och Ignatius Seppi i stor fara. Hitta en anledning och kom snarast! Vi behövs!

På uppdrag av Sir Basil Stilton-Grange

James Cox, footman

3. Att leva under hot

Allt kunde verka som den perfekta idyllen. Sara och Ignatius hade varit gifta i sju år och trots olika bakgrund, temperament och kanske också sätt att uppfatta saker och ting här i världen, så lever deras kärlek starkare än någonsin. Medan Sara tillreder en enkel måltid, står Ignatius vid sin lilla skrivpulpet – han föredrar att skriva stående – och på golvet leker lille Giuseppe med klossar av trä som han staplar ovanpå varandra.

– Är det Babels torn du bygger? frågar Sara på engelska.

– Yes, mammie, svarar Giuseppe och fortsätter på italienska. Det skall växa ända upp till himlen och bli lika högt som tornet i Monrealekatedralen.

– Men himlen är väl ännu högre upp, invänder Sara, men just då rasar tornet och man kunde tänka sig att sonen skulle bli arg och besviken, men han bara skrattar och börjar sedan om med sitt bygge.

Ignatius är helt inne i sitt skrivande och den han skriver till är sin gamle biktfar och mentor från tiden i klosterskolan i Gartenbeule, fader Bernhard, numera kardinal och nära medarbetare till påven Pio Nono (Pius IX).

Vördade fader!

Det borde ha varit med glädje som jag åter fattade pennan för att skriva till min älskade biktfar och kloke mentor. Olyckliga omständigheter tvingar mig tyvärr att åter som så många gånger förr besvara er med mina problem och be er om råd och hjälp.

Som ni väl känner till lever jag med min lilla familj nära

Monrealekatedralen utanför Palermo, där jag undervisar vid en fattigskola och försöker få barnen att lära sig läsa och skriva. Jag är visserligen inte längre jesuitpräst, men det kristna budskapet bär jag alltjämt i mitt hjärta och jag försöker också efter bästa förmåga överföra dess innehåll till mina skyddslingar. Många av dem har haft och har alltjämt en svår barndom och det är omöjligt för en utomstående att bara tänka sig den materiella och andliga nöd som råder här på Sicilien. Antagligen har jag varit oförsiktig i min kritik av de rådande samhällsförhållandena och av dem som skulle ha kunnat förändra dessa förhållanden och över huvud taget göra något för att vända utvecklingen till det bättre. Därför har jag mötts av en stigande misstänksamhet mot min person och det stöd jag tyckte att jag hade bland mina kolleger och också bland föräldrar till barnen verkar inte längre finnas där.

Jag tror att de flesta ser precis det jag ser och håller med mig om att stora förändringar är nödvändiga, men de vågar inte säga något själva eller ge mig öppet stöd. Förr kunde de, efter att ha tigit under de öppna diskussioner som vi förde, komma fram till mig i enrum och säga att de egentligen tyckte att jag hade rätt, men nu verkar nästan alla undvika mig och titta på mig som om de inte kände mig. Hur har denna situation kunnat uppstå?

Jag har naturligtvis tänkt mycket på vilka mina fiender är. Här på Sicilien härskar en hopplöshet som är svår att beskriva. All jord ägs av storbönder och tyvärr också av kyrkan, deras intressen är invecklade i varandra sedan sekler tillbaka och alla vet allt om alla och ser till att ingen bryter mönstret. Utåt är man mycket goda katoliker, men av Kristi kärlekslära och omsorg om dem som har det svårt ser man föga.

Jag skall inte trötta er mera med min klagan. Det är inte så att bara jag har det svårt. Min hustru och mitt barn är mig till stort stöd och stor glädje, men jag inser att jag måste fatta ett

beslut. Den utlösande anledningen till detta är att vi på senare tid fått anonyma hotelsebrev. Om jag inte slutar min lärargärning vid skolan kommer det att gå mig illa, står det i breven och jag skall inte upprepa alla de vidriga tillmälen man givit mig för att uttrycka sitt hat. Hoten har bara tilltagit i styrka och det värsta är att de nu utökats till att omfatta min fru och min lille pojke.

Jag har sökt stöd hos fader Franciskus i Monreale och känner ett visst stöd från honom, men han är en gammal man och hans inflytande är ringa. Av mina världsliga överordnade väntar jag inget gott. De vill helst bli av med mig. Som fader Bernhard väl känner till är jag emellertid en envis människa och jag kapitulerar ogärna inför ondska och orättvisa. Kan ni, min lärare och vägvisare, som så många gånger förr ge mig ett gott råd eller på något sätt hjälpa mig? Begär jag det omöjliga? Jag vill inte tro det.

Ignatius

4. Ur James Cox dagbok 1

Så är det mig åter förunnat att tillsammans med min herre, Sir Basil, få företaga en längre resa till utlandet. Att uppleva andra kulturer och möta människor från andra länder är synnerligen lärorikt och den resa där jag fick tillfälle att möta Orienten i Konstantinopel, blev för mig ett oförglömligt minne som jag bevarar djupt i mitt hjärta. Sju år har gått sedan den resan, men nu bär det åter av mot nya äventyr.

Sir Basil har lagt upp resplanen och vi reser med järnväg till Dover, båt till Calais och med franskt tåg till Paris, där vi stannar en dag extra. Sedan går färden vidare till Marseille, varpå ett nytt tåg tar oss utmed den liguriska kusten till Genua där det stora äventyret börjar. Vari detta äventyr består har jag ännu inte helt klart för mig, men som alltid när det gäller Sir Basils planer och aktiviteter rör det sig om ett hemligt och ytterst delikat projekt. Sir Basil var redan igår i kontakt med det brittiska utrikesdepartementet och har där meddelat sina planer att ansluta sig till en frivillig armé under ledning av en mycket berömd herre vars namn jag ännu inte törs röja ens i denna dagbok. Man kan aldrig vara nog försiktig med sina papper, brukar Sir Basil påminna mig om. Utan att kritisera min herre måste jag dock tillstå att han själv många gånger glömt att städa undan sina papper och att jag hittat dem utspridda på fel platser. När jag försiktigt har påmint Sir Basil om detta har han bara skrattat och svarat:

– Om jag glömmer någonting, så gör det inte så mycket. Jag har ju min James och han hittar allt. Och han glömmer ingenting.

Vid de orden måste jag tillstå att jag känt en viss stolthet.

Nu är natten redan långt liden. Sir Basil sover sedan länge gott i sin säng, men Maggie är naturligtvis vaken och i full färd med att bereda en riklig färdkost som skall räcka under större delen av da-

gen. Framför mig har jag våra färdbiljetter och en anseelig summa pengar i olika valörer som jag växlat in på Lloyds bank här i City. Våra väskor, åtta till antalet, är i stort sett packade och står i hallen. I morgon kommer bärare och hämtar bagaget och en vagn för oss till Victoria station. Det är tid för mig att dra mig tillbaka för några timmars sömn.

5. Vännerna ansluter sig

Hugue de Bigarre

I den lilla staden Loudun i departementet Vienne satt den pensionerade filosofiläraren Hugue de Bigarre på sitt vanliga café och smuttade på sin pastis. Han tänkte på och kring den italienska frågan och det fanns en särskild anledning till det. Han hade fått ett meddelande från en brittisk vän som innehöll en uppmaning till honom som det fanns goda skäl att betänka och överväga. Läsaren känner dess innehåll. Frågan var bara: skulle han anta budet och bege sig till den italienska krigshärden och aktivt delta i det historiska skeendet, eller skulle han skylla på sin höga ålder och vänligt svara avböjande? Några vapen tänkte han under alla förhållanden varken bära eller använda. Däremot besatt han en del praktiska kunskaper i sjukvård och än mer i konsten att trösta och ta hand om sina medmänniskor på ett diskret och bra sätt. Dessa talanger och ett stoiskt mod som han i all anspråkslöshet kände sig besitta, kunde vara användbara även i en krigssituation.

Hugue de Bigarre var inte en person som var känd för att låta sig ryckas med i hänförelse över storstilade och djärva visioner. Så fransman han var kände han ingen beundran för den väldige fältherren Napoleons bragder på Europas slagfält som skedde till priset av ohyggliga förluster av människoliv. Inte heller var han imponerad av hjältens släkting som kallade sig Napoleon den tredje och fräckt utnyttjade Napoleonmyten i sitt inte särskilt snygga politiska spel. För ett år sedan hade denne landstigit på italiensk mark och frammanat minnet av den store farbroderns första triumfer. ”Den nya italienska armén skall bli sin äldre syster värdig”, hade han stolt utropat. I själva verket spelade han ett dubbelspel, ansåg Hugue de Bigarre. Att han stödde den italienska frihetsrörelsen

mot Österrike, innebar inte att han ville se en mäktig italiensk stat under huset Sardinien/Piemonte växa fram i söder. Att föra hemliga förhandlingar med Sardiniens regeringschef Cavour var en sak. Denne var resonabel och insåg vikten av att skynda långsamt, men sen fanns där också de gamla Massinirevolutionärerna och framför allt den notoriske upprorsmannen Giuseppe Garibaldi som han hjärtligt avskydde och som aldrig skulle böja sig för några som helst kompromisser när det gällde Italiens enande. Men när det gällde Garibaldi hade Hugue de Bigarre en annan uppfattning än sin kejsare. Garibaldi var verkligen en gåta som både förbryllade och fascinerade den gamle fillofen de Bigarre. Han var uppenbarligen en enkel man av folket och hans idealitet och patos verkade äkta. Samtidigt var han en krigare och som en sådan beredd att offra liv för att nå sina mål. Tydligt var i alla fall att hans engelske vän helt och fullt var en oreserverad anhängare av den skäggige äventyraren.

Alltså tillbaka till utgångspunkten och det nödvändiga valet: att säga ja eller nej. Starka skäl talade för ett nej, nyfikenheten talade för ett ja. Detta var saker som nu upptog den åldrande Hugue de Bigarre där han satt vid sitt cafébord med sin pastis. Så tömde han glaset, satte ned det på det lilla bordets marmorskiva, vinkade till ägarinnan madame Poulet och styrde sin kosa mot sitt urgamla men trivsamma hus i en närbelägen gränd. Redan nästa eftermiddag skulle han i Paris möta sin engelske vän Basil Stilton-Grange och under en bättre måltid på den anrika restaurang Procopé med honom dryfta frågan som upptog honom. Viktiga beslut kräver tid och eftertanke.

Gundebert von Bismarck

Vice Kanzleipräsident Gundebert von Bismarck stod i sin Brandenburgerblå ämbetsuniform och blickade ut mot den väldiga, ödsliga sandplanen som var ministeriets bakgård och där en barsk fältväbel med hög kommandostämman övade unga rekryter i konsten att utföra preussisk paradmarsch med hög spark och raka knän. Det ser mera löjligt än imponerande ut, tänkte han dystert. På senare tid hade hans vanligtvis goda humör försämrats. Utåt sett hade det

mesta gått honom väl i händer. Vid dryga trettio års ålder hade han avancerat till en hög tjänst inom utrikesförvaltningen och fått en prestigefull tjänstetitel som visserligen inte motsvarades av någon särskilt hög lön och dessvärre inte heller gav honom arbetsuppgifter av någon större betydelse. Byråkratin inom den preussiska statsförvaltningen var omfattande och det var många som skulle dela på de arbetsuppgifter som fanns att utföra.

– Langweilig, långtråkigt, det är vad jag har, tänkte han. Här står jag i mitt alltför stora tjänsterum och lyssnar på folk som gapar och skriker på gården, som slår i dörrar trots att jag är ljudkänslig och som uppträder allmänt ouppfostrat och okultiverat. Om man står över mig i rang så försöker man hunsa mig och köra med mig och står man under mig, så bemöter man mig med bockningar, bugningar och inställsamma smil. Det ena är lika illa som det andra. Man kan tycka att jag inte har några skäl att klaga, ingen vet bättre än jag själv att jag inte fått den här tjänsten för att jag är så duktig i mitt arbete utan för att min släkting Otto håller på att bli Preussens ledande politiker och redan bestämmer det mesta i det här landet. Om jag åtminstone fick möjligheten att göra någonting viktigt kanske jag skulle kunna göra något bra och då skulle livet vara roligare.

Ungefär så gick Gundeberts tankar då han stördes av en inte särskilt diskret knackning på dörren.

– Post till herr kanslipresidenten, skrek budet och smällde reglementsénligt med stövelklackarna innan dörren slöts bakom honom med en ljudlig skräll.

Gundebert sprättade upp breven som båda visade sig vara synnerligen kortfattade, men desto klarare till sin innebörd. Det ena var från morbrodern Otto och innehöll en order att han omedelbart skulle bege sig till Genua för att på nära håll följa den politiska utvecklingen av den italienska frågan. Genom hemliga kontakter visste morbror Otto att stora saker var å färde. Resehandlingar och övriga praktiska bekymmer var redan åtgärdade. Ett utmärkt snälltåg skulle redan dagen därpå föra honom till målet för hans resa.

Det andra meddelandet var från den brittiske lorden Sir Ba-

sil Stilton-Grange genom dennes footman James Cox och läsaren känner redan dess innehåll.

– Detta är min dag! Likt Johann Wolfgang von Goethe gör jag nu min italienska resa! Jag längtar till Italien, kvittrade han muntert och lämnade sitt tjänsterum på obestämd tid.

6. Ignatius i Rom

Ignatius knäböjde och kysste ringen på påve Pio Nonos ringfinger. Genom sin mentor pater Bernhard, numera kardinal och verksam vid Vatikankonciliet, hade Ignatius fått audiens hos den mäktige kyrkoledaren och Guds ställföreträdare på jorden som nio år senare, efter att ha genomdrivit tesen om jungfru Marias obefläckade avelse, skulle komma att utfärda encyklikan om påvens ofelbarhet och förbjuda alla katoliker att ha något samröre med den italienska staten som han inte erkände. År 1860 var hans ställning ännu inte helt hopplös i förhållande till den politiska verkligheten och han hade ännu rykte om sig att vara en framtidens man som ville förändra och modernisera inom den allmänna kyrkan vars ledare han blivit fjorton år tidigare.

Men redan nu vacklade hans ställning. Den av Garibaldi ledda revolutionen i Rom år 1849 hade visserligen slagits ner med hjälp av franska trupper och nu var Pio Nono en slags fånge i Vatikanen, beskyddad av franska trupper mot sitt eget folk. En gång hette han Giovanni Maria Mastai-Ferretti och var lika italiensk som någon annan italienare. Men påve var han och det kunde ingen ta ifrån honom utom Gud.

– Nå, min nådig herre, vad hade ni egentligen på hjärtat som var så angeläget att ni företagit den långa resan till Rom för att träffa mig? sade Pio Nono och kliade sig på den mjuka, runda hakan.

Och så fick Ignatius redogöra för sina vedermödor och berätta om missförhållandena på Sicilien som påven sade sig vara väl medveten om, och om vad som hänt honom och hans familj i Palermo, om de anonyma hotelserna mot honom och hans engelska hustru och deras son. Under det att han berättade kände Ignatius hur hans vrede växte mot det odugliga styret i kungariket Neapel och Sicilien, mot korrruptionen inom polis- och rättsväsende och mot de stora jordägarnas